

Ympäristöministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@ym.fi

Lausuntopyyntönne

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta
(YM14/400/2017, YM024:00/2016)

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta. Jyväskylän seudun jätelautakunta on Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen kuntien yhteinen jätehuoltoviranomainen, joka vastaa jätelaissa säädetyistä jätehuollon viranomaistävistä. Haluamme kiittää lausuntomahdollisuudesta ja todeta lausuntonamme seuraavaa:

Jätelakiin ehdotettavat muutokset

Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto, jätelaki 32 §

Jätelain 32 §:n kuntavastuun rajaaminen on tarpeeton ja ennen kaikkea jätehuollon sääntely-ympäristön ennakoitavuuden kannalta haitallinen muutos. Nyt esitetty rajaaminen olisi kolmas kunnan lakisääteiseen jätehuollon järjestämisvastuuseen suoraan kohdistuva muutos kuluneen kymmenen vuoden aikajänteellä – jätehuollon sääntely on tältä osin ollut poikkeuksellisen nopeatahtista. Kunnan vastuuta on kaventanut jo entisestään laaja tuottajavastuun kehittyminen. Jyväskylän seudun jätelautakunnan näkemyksen mukaan jätelain 32 § on perusteltua säilyttää nykyisellään.

Jätehuolto on välttämättömyyspalvelu, jonka on toimittava kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Jätehuollon järjestämisessä tulee minimoida ympäristö- ja terveyshaitat jätelain tavoitteiden mukaisesti. Kunnan vastuunjaon säilyttämisellä entisellään turvattaisiin näin järjestetty jätehuolto kaikille sosiaali-, terveys- ja koulutustoiminnalle sekä hallinto- ja palvelutoiminnalle.

Lakimuutoksen kohderyhmän jätteen haltijat jäisivät rajauksen myötä myös kunnan jätehuoltomääräysten ulkopuolelle, jolloin toimijoita ei voitaisi enää velvoittaa jätteen syntypaikkalaiteluun. Jyväskylän seudun jätelautakunnan 1.6.2017 voimaan tulleissa jätehuoltomääräyksissä kiristettiin jätteiden erilliskeräysvelvoitteita etusijajärjestyksen edistämiseksi. Valtakunnallisissa säädöksissä ei voida ottaa samalla tavalla alueellisia erityispiirteitä huomioon kuin kunnan jätehuoltomääräyksissä.

Valtakunnallisen jättesuunnitelman yhtenä toimenpide-ehdotuksena on jäteneuvonnan lisääminen ja tehostaminen. Jyväskylän seudun jätelautakunta huomauttaa, että lakimuutos rajaisi jäteneuvonnan, tiedottamisen ja valistuksen kohderyhmää, kun esimerkiksi yksityiset oppilaitokset ja päiväkodit jäisivät kunnan jätelaitoksen lakisääteisen jäteneuvonnan ulkopuolelle. Tällä hetkellä esim. yritysten jäteneuvontaa ei ole jätelaissa vastuutettu selkeästi millekään taholle eikä se kuulu kunnalle.

Ympäristöministeriön teettämässä vaikutusten arvioinnissa lakimuutoksen arvioidaan lisäävän liikennettä alueellisesti ja liikenteestä aiheutuvia päästöjä ja muita haittoja, kuten turvallisuus-riskiä erityisesti alueilla, joissa on käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Jyväskylän seudun jätelautakunnan alueella on käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus Jyväskylässä ja Muuramessa. Kuljetusjärjestelmän kunnallistamisesta on tehty päätös myös Laukaassa. Lisääntyvät liikenteen päästöt sekä viihtyisyyden ja liikenneturvallisuudet heikentyminen aiheuttaisivat ympäristön kannalta negatiivisia vaikutuksia lakimuutoksen tullessa voimaan. Lakimuutoksen riskinä on jätelain perimmäisten tavoitteiden ja kiertotalouden heikkeneminen. Ympäristöministeriön 2016 teettämässä vaikutusten arvioinnissa ei myöskään esitetty mitään perusteltuja näkemyksiä siitä, että vastuunjaon muutos parantaisi jätehuollon toteuttamista tai kiertotaloutta lisäämällä kierrätystä. Lakimuutoksen tavoitteet ovat Jyväskylän seudun jätelautakunnan näkemyksen mukaan toissijaisia muutoksen aiheuttamiin ympäristö-, turvallisuus- ja terveysvaikutuksiin nähden.

Kunnallisen jätehuollon kustannukset katetaan kokonaisuudessaan niistä perittävillä maksuilla. Jätetaksan hyväksyy jätehuoltoviranomainen. Vaikutusten arvioinnissa esitetty lakimuutoksen kotitalouksien jätemaksuihin aiheuttama korotuspaine on todellinen, kun kiinteät kustannukset jakautuisivat pienemmälle käyttäjäjoukolla. On kohtuutonta, että lakimuutoksen tavoitteista – kilpailun ja yritystoiminnan edistäminen jätehuoltoalalla – joutuu maksamaan kuntalainen.

Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu, jätelaki 33 §

Jätelain 33 §:ään kohdistuu huomattavia muutoksia, joilla on vaikutusta erityisesti kunnan jätehuoltoviranomaisen toimintaan hallinnollisen kuorman ja tehtävän sisällön osalta. Lakiluonnoksessa esitetään, että kunnan tulisi olla selvillä jätehuollon palvelutarjonnasta siinä laajuudessa kuin toissijaisen jätehuoltopalvelun tarpeen arviointi edellyttää. Arvioinnin toteutuksesta vastaisi perustelujen mukaan kunnan jätehuoltoviranomainen. Arvioinnin sisältö ja toteuttamistapa suhteutettaisiin alueen jätehuotomarkkinoiden tilanteeseen ja aktiivisuteen ja tarkastelu tulisi tehdä säännöllisesti ja aina markkinatilanteen olennaisesti muuttuessa.

Jyväskylän seudun jätelautakuntaa esittää, että lakimuutoksessa huomioitaisiin Ympäristöministeriön laatiman jätelakioppaan mukainen käytäntö, jossa on huomioitu TSV-palvelun perustuminen jätteen haltijan esittämään pyyntöön. Jätelakioppaassa on todettu, että toissijaisessa vastuussa kyse on pääasiassa operatiivisesta palvelusta, jossa jätelaitoksen rooli toimijana on oleellinen esim. palvelutarpeen tapauskohtaisessa arvioinnissa. Jätehuoltoviranomaisella ei ole riittävää markkinatuntemusta eikä viranomainen juurikaan tunne muuta kuin yhdyskuntajätehuoltoa, johon sen toiminta keskittyy. Kuitenkin suuri osa näistä toissijaisen vastuun jätteistä on muuta kuin yhdyskuntajätettä. Jätehuoltoviranomaisen toiminta rahoitetaan jätemaksuilla, joten kuntalaisten jätehuoltomaksurasitetta ei tule kasvattaa lisäämällä olennaisesti viranomaisen hallinnollista taakkaa yritysjätehuollossa.

Jyväskylän seudun jätelautakunnan näkemyksen mukaan kunnalle voidaan säätää korkeintaan velvollisuus arvioida muun palvelutarjonnan puutetta. Selvillä olosta jätehuoltoviranomaiselle aiheutuva hallinnollinen lisätaakka on vaikutusten arvioinnista poiketen merkittävä, jos arviointi on tehtävä esitysluonnoksessa esitetyllä tavalla säännöllisin väliajoin ja *aina* markkinatilanteen olennaisesti muuttuessa.

Poikkeus velvollisuudesta luovuttaa jäte kunnan järjestämään jätehuoltoon, 42 §

Jätelakiluonnoksessa on väljennetty säädöksen poikkeamisen perusteita. Kriteerien väljentäminen osaltaan helpottaa jätehuoltoviranomaisen työtä, kun poikkeamisen arvioinnissa voi käyttää enemmän tapauskohtaista harkintaa. Kuitenkin, mikäli 32 §:n muutos toteutetaan esitysluonnoksen mukaisesti, jää 42 §:n piiriin vain kuntien omat yhdyskuntajätteet. Näissäkään tapauksissa poikkeaminen ei saa vaarantaa kunnan järjestämän jätehuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista.

Sidos- ja hankintayksiköitä koskevat erityiset säännökset, 145 a §

Jyväskylän seudun jätelautakunta pitää myönteisenä jätehuollon omasta ulosmyyntirajasta sääntämistä hankintalaista poiketen. Hankintalaista poikkeava ulosmyyntiraja on välttämätön jätehuollon toimivuuden turvaamiseksi. Erityisesti euromääräisen rajan poistaminen on tarkoituksenmukaista.

Jätehuollon tavoitteena on turvata jätehuoltopalveluiden saatavuus koko maassa ja toisaalta pitää kuntien toissijainen palveluvelvoite poikkeuksena. Näihin tavoitteisiin ja lakiesityksen kuntavastuurajausmuutoksiin nähden esitetty 10 prosentin pysyvä ulosmyyntiraja ei ole jätehuollon toimialalla riittävä. Esitetty lakimuutos sisältää riskin siitä, että toissijaiseen vastuuseen perustuvaksi luettu jäte-erä tulkittaisiin jälkikäteen markkinaehtoiseksi. Tällöin riski ulosmyyntirajan rikoutumisesta on merkittävä ja seuraamukset siitä erittäin haitallisia omistajakunnille ympäristöministeriön vaikutusten arvioinnin mukaisesti. Jätehuollolle säädettiin hankintalaissa (1397/2016) oma 15 prosentin raja vuodelle 2017. Jyväskylän seudun jätelautakunta katsoo edellä mainituin perusteluin, että pysyväksi ulosmyyntirajaksi tulisi säätää hankintadirektiivin (2014/24/EU) mahdollistava 15 prosenttia ilman euromääräistä rajaa.

Jyväskylässä 15. päivänä elokuuta 2017

Jyväskylän seudun jätelautakunta

Kari Ström
palvelupäällikkö

